

26.05x34.71	1/3	1	עמוד	הארץ - גלריה	08/07/2024	90801830-9
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

גלריה

שחקנית? AI? למה התפתחה אובססיה סביב נועה ארגמני?

הארץ

www.haaretz.co.il

יום שני ב' בתמוז תשפ"ד
8 ביולי 2024

5

דרך סמלים, דמויות ורעיונות אלטרנטיביים שנדחקו לשוליים, בוחנת האמנית **נטע ליבר שפר** בתערוכה במוזיאון תל אביב למה בישראל זנחו את העבר ונתקעו ב"ביחד ננצח"

"אנחנו לוקחים את הציונות כמובנת מאליה, כאילו אין דרך אחרת"

אופיר חובב

צילום: הדס פרוש

חלונות הסטודיו של האמנית נטע ליבר שפר נשקפים מגדלי דירות רבי עוצמה. קומות על קומות של דירות קונכייתיות נערמות זו על זו. צבען האפור מתערבב בתכלת הע"כור של השמים. לולא היו נבלמות בידי עגורנים צהובים ותאבי שליטה, בוודאי היו פולשות אל האינסוף. ליבר שפר אדישה כלפי הנוף האורבני. על הרצפה בחלל הסטודיו מוטלים גלילי בד עני קיים, ואת הקירות מכסה פרויקט חדש שהיא עובדת עליו – קולאז' מפורט של דמויות היסטוריות, סמלים ציוניים, אלים כנענים ורפרנסים אמנותיים, לצד שקיות זבל, כדי חרס, בקבוקי פלסטיק, כיסאות כתר וכוסות חד פעמיות. כל אלה, גדולי ממדים ובלתי מנוצחים, ערלים בערבוביה דווקא מתוך תעלת ביוב. יש ביניהם כמה פרצופים מוכרים:

17.59x33.95	3/3	3	עמוד	גלריה	הארץ	08/07/2024	90801831-0
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציורו - 80790							

הצדדים. לא מחפשים מסלולים חלופיים. אנחנו לא מאותתים ולא מתדלקים ולא כלום. דוהרים קדימה. לא מצליחים לעצור. לא מצליחים לדמיין ירידה מהאוטוסטרדה הזאת. יכול להיות שעוד רגע נתנגש בקיר, אבל אנחנו פשוט לא מסוגלים ללחוץ על הברקס.

"חשבתי שהכביש הזה, שאנחנו נוסעים בו בכוח טירוף, הוא אולי הציונות. הדבר הזה, בצורה תו הנוכחית, זה הדבר היחיד שאנחנו מכירים. אנחנו לוקחים את זה כמובן מאליו, כאילו אין ולא היתה מעולם דרך אחרת. ואז התחילה מין פנטזיה כואת, של לקלף את כביש הבטון הזה ולחשוב אילו שבילי עפר היו פה לפיני שהכביש הזה נסלל בגסות כזו? זה היה רגע שבו התחדד לי סיפור המסגרת של התערוכה הזו. הבנתי שאני הולכת להסתובב בשבילי העפר מאמצע המאה ה-19 ועד 1948".

יש מצב שמאז די נתקענו בפקקים.

"כן, או שלחילופין אנחנו ממשיכים לדהור בנסיעה מופרעת, ועוד רגע נתנגש במשהו שיכריח את הנסיעה הזו להיפסק. כולנו מדברים בשפה אחת: 'ביחד ננצח', 'משואה לתקומה', או כל מיני סיסמאות כאלה. במקרה הטוב, אנחנו אולי מדברים בשתי שפות, של או ככה או ככה — אין גוני בניינים ואין אמצע ואין ריבורים. זה אולי דומה קצת לאדם דמינט, ששוכח את העבר שלו ויכול לספר לעצמו רק סיפור אחד, שהוא סיפור חייו הבלעדי. ואז הוא חוזר על אותו סיפור עוד פעם ועוד פעם ועוד פעם. אני תוהה מה קורה לחברה ששוכחת את עברה, את העבר המרובד שלה. מה קורה לחברה שיודעת לשחזר רק את אותו סיפור כל הזמן?"

"אני רוצה, באיזשהו מובן, קצת לטלטל ולהחזיר לאיזה מקום של זיכרון עשיר. הרי היו פעם המון אפשרויות ודעות, המון הוגים ומחשבות, המון רצונות והמון כיוונים. חלקם הושגו קו בכוח, וחלקם הושגו מסיבות כאלה ואחרות — ובסופו של דבר הכל התכנס למשהו אחד, אבל המקום הזה היה יכול לבנות את עצמו על בסיס הרבה סיפורים. זה קריטי בעיני לראות ולהבין שיש יותר מדרך אחת שהיא הדרך האפשרית הבלעדית".

אני מניחה שלא ידעת שזה יהיה המועד שבו תוצג התערוכה, אבל זה די אקטואלי לדבר עכשיו על חלופות אחרות, כשאנחנו באיזה מין ניסוח מחודש של המקום הזה.

"ואת אומרת שאולי יש עדיין שבילים — וגם אותם אנחנו יכריחם לפספס, ואני חושבת שאנחנו נו אכן מפספסים אותם עם כל יום שעובר. 7 באוקטובר היה יום נורא ואיום, הדבר הגרוע ביותר שעברנו כעם, אבל מאז כל יום הולך ונעשה גרוע יותר ויותר מהיום שקדם לו כי החטופים לא חוזרים, וכי אנחנו מאבדים את הילדים שלנו וכי אנחנו הולכים ומאבדים כל אחיזה במציאות".

היא שיחורה את הקליניקה המייתולוגית של זיגמונד פרויד רגע לפני בריחתו מווינה ללונדון בשל רדיפת הנאצים בשנת 1938. הקליניקה, שנוצרה בתוך חלל גלריה בעל זיכרונות ומטען משלו, שוחזרה בדקדקנות ובגוונים מונוכרומטיים. לאחר מכן הציגה בבית האמנים בירושלים את התערוכה "על קצוות", שאצרה שלומית ברזר, בה הציגה מפת עולם קרועה משובשת שמילאה את החלל.

"הדברים שציירתי בהתחלה היו רגעים שרציתי להחיות מתוך אלבומים אישיים, ואז זה זו והתרחב לאלבומים גלובליים יותר", אומרת ליבר שפר. "על תקוות וחלופות אחרות" מבטאת את החריגה מהאלבום המשפחתי ואת ההתכווצות של האלבום הגלובלי. היא התייצבה על הלאומיות וסימנה את הציונות כקורבן. "כמהלך אחת הנסיעות שלי באוטו יצא לי לחשוב על הטירוף הזה, המהירות הזו, השטף הזה שאנחנו נוסעים בו באיזה מין עיוורון מוחלט", מספרת ליבר שפר. "אנחנו מטיסים את המכונית במהירות, ולא עוצרים כדי לחשוב או כדי להסתכל על

הסטודיו של נטע ליבר שפר. ערבוביה מתוך תעלת ביוב צילום: הדס פרוש

הצבה מ"על תקווה וחלופות אחרות". 7 באוקטובר היה יום נורא, אבל מאז כל יום הולך ונעשה גרוע יותר"